

LIGA OCHRONY PRZYRODY

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

/OKRĘGOWY/

W SŁUPSKU

- ... -

AKTUALIA OCHRONY PRZYRODY - 1995/III

- ..... -

Słupsk, 1995 r.

D o C z y t e l n i k ó w . . .

Kolejny zeszyt informacyjny /piąty/ nazwany "AKTUALIA OCHRONY PRZYRODY - 1995/III" poświęcony jest w znacznej mierze sprawom organizacyjnym Zarządu Wojewódzkiego /Okręgowego/ Stowarzyszenia LIGA OCHRONY PRZYRODY w Słupsku, zaistniałym po wyborach na nową kadencję 1995-1999 przeprowadzonych na VI Wojewódzkim Zjeździe Sprawozdawczo-Wyborczym LOP dnia 8 kwietnia 1995 r.

Publikujemy także trzy opracowania dra Stanisława Kaczmarka V-Prezesa Z.W.LOP, dotyczące problemów ochrony środowiska z punktu widzenia technicznego i klimatycznego oraz wspomnienia /fragmentarycznego/ o zasłużonych działaczach społecznych LOP i PTTK w dziedzinie ochrony przyrody.

Podajemy również informacje problemowe o aktualnych pracach i wydawnictwach w interesującej nas dziedzinie sozologii.

Ważnym aspektem w życiu organizacji sozologicznych jest trwający właśnie Europejski Rok Ochrony Przyrody - "EROP '1995", a także Jesienne Dni Ochrony Przyrody - październik 1995 r. Akcentując te okazje kierujemy naszą działalność organizacyjno-problemową na sprawy upowszechnienia przekonania Społeczeństwa o koniecznej ochronie otaczającego nas świata przyrody.

Słupsk w październiku 1995 r.

Redakcja

Przygotowanie redakcyjne

- Józef Cieplik

Zarząd Wojewódzki -

LIGI OCHRONY PRZYRODY

76 - 200 Słupsk,

Ul. Szarych Szeregów

Nr 14, pok. 15

Tel. (0-59) 436-008, w. 519.

INFORMACJA ORGANIZACYJNA

W konsekwencji wyboru nowych władz wojewódzkich LIGI OCHRONY PRZYRODY w Słupsku na kadencję 1995-1999 - Zarząd Wojewódzki /Okręgowy/ LOP na swym plenarnym zebraniu dnia 14 IX 1995 r. powołał Komisje Problemowe Z.W. LOP w następujących składach osobowych : -

1. KOMISJA KONKURSOWA : -

Przewodnicząca - mgr Lucyna MARKIEWICZ
Członkowie - mgr inż. Krystyna WOŹNIAK,
inż. Jan PASIKOWSKI.

2. KOMISJA PROBLEMOWO-PROPAGANDOWA : -

Przewodniczący - dr Stanisław KACZMAREK, V-Prezes ZWLOP
Członkowie - mgr inż. Barbara MAJOR-MILEWCZYK,
Członek Prezydium Z.W.LOP
mgr inż. Leopold BRUCKO-STEMPKOWSKI,
inż. Jerzy PRZYBYŁA.

3. KOMISJA ODZNACZEŃ I NAGRÓD : -

Przewodnicząca - mgr Anna GORSKA, Czł. Prezydium ZW LOP
Członkowie - mgr Mirosława TOMASZEWSKA,
mgr Wacława KWIATKOWSKA.

4. KOMISJA GOSPODARCZO-FINANSOWA : -

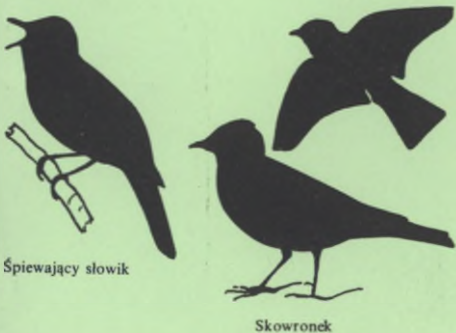
Przewodniczący - dr inż. Andrzej KAWALEC, V-Prezes Z.W.
Członkowie - Kol. Teresa BIELECKA, Skarbnik Z.W.LOP,
inż. Kazimierz ŻMUDA-TRZEBIATOWSKI.

5. KOMISJA MŁODZIEŻOWA : -

Przewodniczący - mgr Jerzy DZIDUCH, Czł. Prezydium Z.W.
Członkowie - mgr Maria HARASIMOWICZ,
mgr Marek - Jan ZIOŁKOWSKI.

Poszczególne Komisje mają prawo powiększania, w razie potrzeby, swych składów osobowych w drodze dokooptowania.

W skład Zarządu Wojewódzkiego /Okręgowego/ LOP w Słupsku dokooptowano następujące osoby : -
- Ks. mgr Jan G i r i a t o w i c z, Słupsk - Par. św. Jacka
- mgr inż. Edmund K a s h y n a, Lębork - Nadleśnictwo
- inż. Józef M o l g a, Dębica Kaszubska
- mgr Genowefa Z i e l o n k o w a - Smołdzino - SŁ.P.N.

Spiewający słowik

Skowronek

Stanisław KACZMAREK /Słupsk/

NOWOCZESNA TECHNIKA CHRONI ŚRODOWISKO

Wysoki stopień zaludnienia i uprzemysłowienia, ograniczone zasoby surowcowe i gęsta sieć dróg komunikacyjnych spowodowały, że wiele krajów świata już od dawna próbuje przestawić swoją produkcję tak, by sprzyjała ona środowisku. Niżej przedstawiam kilka przykładów innowacyjnych technik ekologicznych.

W 1995 r. w Zagłębiu Saary wykorzystano po raz pierwszy do celów ogrzewniczych gaz zdobyty na drodze głębokich wierceń w pokładach węgla. Gaz ten zawiera 50 % metanu i większa jego część, pod wpływem wysokiego ciśnienia, związana jest z węglem. Opracowana metoda redukuje ciśnienie gazu w złożach i uwalnia go z pokładów węgla. Przewiduje się, że istniejące zasoby metanu wystarczą na ogrzewanie 80 tysięcy mieszkań przez około 50 lat.

W ramach niemiecko-szwedzkiego projektu badawczego uruchomiono w 1994 r. elektrownię, której prądnica o średnicy 80 m umieszczona na maszcie o wysokości 90 m napędzana jest siłą wiatru. Elektrownia ta

jest w stanie zaopatrzyć w skali rocznej 2 tysiące mieszkań w energię elektryczną.

Nowoczesna metoda produkowania energii elektrycznej z węgla kamiennego podnosi wydajność, zmniejsza emisję dwutlenku węgla i obciąża środowisko w znacznie mniejszym stopniu niż metoda tradycyjna. W Hiszpanii buduje się eksperymentalną stację badawczą, która przy wyższej wydajności zmniejszy emisję dwutlenku węgla o 12 %. W 1996 r. nastąpi uruchomienie w Puertollano /Hiszpania/ elektrowni o mocy 320 megawatów napędzanej gazowo-parowymi turbinami wykorzystującej nową metodę gazu węglowego. Będzie to największa tego typu elektrownia na świecie. Elektrownie takie osiągać będą wysoką wydajność. Turbiny gazowe mogą być napędzane wyłącznie bezpyłowym paliwem. Dzięki zastosowaniu nowej metody wykorzystania gazu węglowego będzie można do napędzania turbin gazowo-parowych zastosować również węgiel. W Niemczech opracowano metodę oczyszczania gazu ziemnego, który po oczyszczeniu nie jest szkodliwy dla środowiska. W tradycyjnych elektrowniach preferuje się węgiel o wysokiej temperaturze topnienia. W gazowo-parowych siłowniach, z użyciem gazu węglowego, można stosować dowolne rodzaje węgla i unika się

kosztownej technologii wyłukiwania i usuwania tlenu azotu.

Wykorzystanie ciepła skorupy ziemskiej rozpoczęto w Górnej Bawarii. Trzy domy jednorodzinne z 35 mieszkaniami zaopatruje się w energię ciepłą z urządzeń posiadających pompy ciepłe, uruchamiane za pomocą sond ziemnych, które dochodzą na głębokość 98 m. Przepływająca przez nie woda ogrzewa się w naturalny sposób i dochodzi do 50°C. Mimo, że są one napędzane obcą energią, zysk z nich jest trzykrotny.

W Westfalii próbuje się, przy pomocy specjalnych urządzeń, wykorzystać energię słoneczną do ogrzewania wody w basenach kąpielowych na wolnym powietrzu. Każde z tych urządzeń dostarcza średnio, w skali rocznej, energię odpowiadającą 90 tys. litrów oleju opałowego. Równocześnie redukuje się w ten sposób emisję dwutlenku węgla o około 200 ton.

Doświadczenia wykazały, że najlepiej sprawdzającą się w praktyce formą budowlaną elektrowni słonecznych jest słoneczno-termiczna konstrukcja o kształcie paraboli. Od kilku już lat elektrownie tego typu dostarczają energię elektryczną dla użytkowników w Kalifornii. Udoskonalone technicznie elektrownie w Huelewie /Hiszpania/ i w okolicy Quarzazate /Maroko/ wykazują wzrastający stopień sprawności i nie zajmują dużej powierzchni gruntu pod ich budowę. Koszty pozyskiwania energii w taki sposób są o około 10 % wyższe od osiągniętych metodą tradycyjną, ale z drugiej strony oszczędza się organiczne surowce energetyczne. W Stuttgarcie skonstruowano dotąd nieznanego typu helioelektrowni "Solar-marine". Jest to płaska tarcza w kształcie koła, zaopatrzona w układ soczewek z tworzyw sztucznych i umieszczonych tak, aby promienie słoneczne, niezależnie od położenia słońca na niebie, skupiały się na elementach solarnych. Ruch rotacyjny tarczy umożliwia dopasowywanie się w ciągu dnia do aktualnego położenia słońca /a właściwie Ziemi względem Słońca - przyp. red./. Tarcza ta pływa po określonym kanale, obracając się wokół własnej osi. Ta płaska elektrownia jest stosunkowo tania, nie wymaga prawie konserwacji i nie jest narażona na opór wiatru.

Jedną ze stuttgarckich firm zaprojektowała małe, przenośne siłownie blokowe, które można dowozić do wysypisk komunalnych, dostarczających biogaz.

Gaz ten można magazynować i zamienić na energię elektryczną w prądnicach napędzanych silnikami z zapłonem iskrowym.

Pracownicy naukowcy w Dortmundzie wynaleźli urządzenie sterujące światłem za pomocą holograficzno-optycznych elementów. Urządzenie to pozwala zmienić kierunek padającego światła, niezależnie od kąta padania i od stopnia jego rozproszenia. Za pomocą tego urządzenia można równomiernie oświetlać pomieszczenia i regulować dopływ światła elektrycznego na odległe od źródła zacienione miejsca. Pierwsze takie urządzenie uruchomiono w Kolonii w 1994 r. Zaoszczędzono dzięki temu około 80 % energii w porównaniu z metodami konwencjonalnymi.

Dzięki przestawieniu procesu produkcyjnego w stalowniach elektrycznych można przyczynić się do ochrony środowiska i jego zasobów naturalnych. Jeden z producentów stali w Niemczech planuje w swoim przedsiębiorstwie pod koniec 1995 r. wykorzystać surowiec wtórny do produkcji wysokowartościowej stali. W przygotowaniu jest specjalny piec elektryczny, który umożliwi zastąpienie dotychczas stosowanej produkcji bazującej na rudzie żelaza. Dzięki zastosowaniu żelomu do produkcji 750 tys. ton stali w skali rocznej można będzie zaoszczędzić 1,2 miliona ton rudy żelaza i 400 tys. ton węgla koksowniczego. Centralnym urządzeniem stalowni nowego typu jest ogrzewany elektrycznie piec łukowy. Z piecem łukowym połączone jest urządzenie oczyszczające spaliny, a metale ciężkie są wytrącane za pomocą filtrów tkaninowych. Zmniejszy się zapotrzebowanie na czystą wodę z 91 na 1,5 metrów sześciennych na godzinę.

Obecnie trwają badania nad zaprojektowaniem dużych bloków ogniwo paliwowych dla potrzeb elektrowni, jak również mniejszych, do zastosowania w silnikach samochodowych napędzanych elektrycznie. Mają one być napędzane wodorem, którego produktem jest czysta woda. Jest to rozwiązanie w dużym stopniu sprzyjające środowisku.

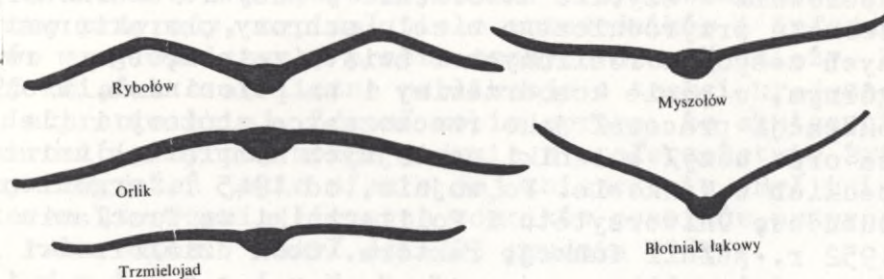
Względnie dużo energii można zaoszczędzić w starym budownictwie. Dzięki zastosowaniu kombinowanej techniki izolacji cieplnej i wentylacji pomieszczeń z integrowanym systemem odzyskiwania ciepła można zmniejszyć zużycie energii w domu o około 60 %.

Umiejętne wykorzystanie osiągnięć nowej techniki może przyczynić się do rozwiązania współczesnych problemów środowiska: redukcja zanieczyszczających środowisko odpadów produkcyjnych, efektywniejsze wykorzystanie zużywanej energii, oszczędność materiałowa i wprowadzanie sprzyjających środowisku alternatywnych surowców zastępczych.

Opracowano na podstawie publikacji
F. R. P a t u r i, zamieszczonej
w wydaniu specjalnym "Deutschland", 1995 r.

Uwaga od Redakcji :

We wszelkich działaniach zoologicznych, nawet posługując się metodami nowoczesnej techniki, nie można zapominać o stosowaniu i zachowaniu praw Natury.

Stanisław KACZMAREK /Słupsk/
ZASZUŻENI DZIAŁACZE OCHRONY PRZYRODY
W POLSCE - PROF. S. KULCZYŃSKI
I INŻ. W. TYRAKOWSKI

W 1995 r. przypadają 100 i 80 rocznice urodzin dwóch zasłużonych działaczy ochrony przyrody polskiej - profesora Uniwersytetów Lwowskiego i Wrocławskiego Stanisława Kulczyńskiego oraz inżyniera leśnika Witolda Tyrakowskiego.

Prof. S. Kulczyński urodził się 9 maja 1895 r. w Krakowie. Po ukończeniu szkoły średniej w 1913 r. rozpoczął studia biologiczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tam włączył się aktywnie do prac rozwijanych pod kierunkiem prof. Władysława Szafera. W 1919 r. uzyskał stopień doktora filozofii z zakresu botaniki i geologii.

W latach 1921-1924 uczestniczył w realizacji idei ochrony przyrody w Polsce jako pierwszy sekretarz niedawno powołanej Państwowej Rady Ochrony Przyrody. W tym okresie pojawiły się pierwsze jego prace związane z tematyką ochrony przyrody, w których wysunął projekty utworzenia w Pieninach dwóch rezerwatów przyrody - Czorsztyńskiego i Pienińskiego. Po uzyskaniu stopnia naukowego docenta w 1924 r. został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze Systematyki i Morfologii Roślin Uniwersytetu we Lwowie. Tam organizował Instytut Botaniczny i założył nowy ogród botaniczny, specjalizujący się gromadzeniem flory krajowej. Kontynuował również prace nad "Florą Polską" i badania fitosocjologiczne oraz organizował prace zbiorowe nad "Atlasem flory polskiej". W latach 1928-1934 kierował badaniami bagien Polesia i zwrócił uwagę na ich zagrożenie od strony wadliwie prowadzonej melioracji. Prof. S. Kulczyński i jego uczniowie na łamach "Ochrony Przyrody" apelowali o szybkie utworzenie w masywie Czarnohory rezerwatu przyrodniczego w celu ochrony charakterystycznych zespołów roślinnych i świata zwierzęcego w reglu górnym, w pasie kosodrzewiny i na połoninach. W okresie okupacji pracował jako rzeczoznawca zbożowy i gleboznawca oraz uczył botaniki na tajnych kompletach uniwersyteckich w Krakowie. Po wojnie, od 1945 r. organizował odbudowę Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu i do 1952 r. pełnił funkcję rektora. Obok działalności społecznej i politycznej prof. S. Kulczyński nie utracił kontaktu z nauką. W latach 1951-1955 był członkiem Państwowej Rady Ochrony Przyrody, interesował się postępowymi pracami w tworzeniu parków narodowych i rezerwatów przyrody w Polsce. Zmarł w Warszawie dnia 12 lipca 1975 r. Prof. dr Stanisław Kulczyński należy do współtwórców teorii i praktyki ochrony przyrody w Polsce.

Inż. Witold Tyrakowski urodził się dnia 24 lutego 1915 r. w Warszawie. Studia wyższe rozpoczął w 1934 r. na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r., został ranny, dostał się do niewoli niemieckiej i przebywał w obozie Woldenberg /Dobiegniew koło Choszczna/. Po powrocie do kraju pracował w Biurze Zarządu Głównego LOP. Pasją jego było utworzenie społecznej organizacji, która miałaby uprawnienia do czynnej ochrony cennych obszarów i zabytków przyrody, a tak-

że świata ginących roślin i zwierząt. Razem z Naczelnym Konserwatorem Przyrody współpracował nad przygotowaniem odpowiedniego aktu prawnego. W 1957 r. została powołana do życia Straż Ochrony Przyrody, której inż. W. Tyrakowski z ramienia LOP został Naczelnym Inspektorem. Od tej chwili organizował grupy SOP w różnych zakątkach kraju, utrzymywał ścisłe kontakty z wojewódzkimi inspektorami, służąc im radą i pomocą. Napisał pierwszy poradnik SOP, który wznawiany służy do dnia dzisiejszego. Od 1968 r. inż. W. Tyrakowski został członkiem Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK. Propagował ideę ochrony ojczystej przyrody wśród członków PTTK, w szkołach i różnych organizacjach społecznych, w turystycznych sejmikach, rajdach i zjazdach. W 1974 r. objął kierownictwo powołanej Służby Kultury Szlaku PTTK, której zadaniem było kształtowanie w terenie właściwego stosunku turysty do przyrody oraz niesienie pomocy Straży Ochrony Przyrody. Inż. W. Tyrakowski popularyzował przyrodoznawstwo i ochronę przyrody, napisał wiele przewodników i informatoryów przyrodniczych, przeznaczonych dla młodzieży. Wydał 25 książek oraz liczne publikacje o treści krajoznawczej i ochroniarskiej. Zdawał sobie sprawę, że skutecznie chronić przyrodę można jedynie w społeczeństwie świadomym zagrożeń jakie niesie jej zniszczenie. Był inicjatorem utworzenia licznych pomników przyrody i rezerwatów. Zmarł dnia 23 grudnia 1982 r.

Wybrane piśmiennictwo : /w porządku chronologicznym/ -

- 1/ Władysław Szafar - Zarys historii ochrony przyrody w Polsce - /W:/ Ochrona Przyrody i Jej Zasobów - Problemy i Metody - wyd. PWN Kraków 1965 r., strony 53-123.
- 2/ Antonina Leńkowska - Dzieje Ligi Ochrony Przyrody w Polsce - wyd. LOP Warszawa 1968 r., stron 202
- 3/ Witold Tyrakowski - Informator Straży Ochrony Przyrody - wyd. LOP Warszawa 1975 r., stron 64.
- 4/ Praca zbiorowa - Twórcy i działacze ochrony przyrody w Polsce - wyd. LOP Warszawa 1988 r., stron 24, Część II.

Lelek

Stanisław KACZMAREK /Słupsk/

SZCZYT KLIMATYCZNY ONZ W BERLINIE

W dniach od 28 marca do 7 kwietnia 1995 r. w Berlinie spotkały się delegacje ze 130 krajów, by uczestniczyć w I Posiedzeniu Konferencji Klimatycznej ONZ i dyskutować o możliwościach skutecznej ochrony klimatu.

Nie ulega wątpliwości, że klimat się zmienia i że człowiek przyczynia się do nienaturalnego jego ocieplenia. Za szczególnie niebezpieczny dla atmosfery uważa się dwutlenek węgla /CO₂/ powodujący powstawanie efektu cieplarnianego. Jeśli emisja jego nie zostanie zredukowana, może to mieć fatalne skutki dla życia na Ziemi. Podniesienie się temperatury o kilka stopni może spowodować topnienie lodowców, a powstałe w ten sposób dodatkowe wody mogą zatopić regiony przybrzeżne i wyspy. Żaden kraj nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać problemu ochrony klimatu. Skuteczne działania możliwe są tylko w ramach wspólnoty państw.

Większa część delegatów Konferencji w Berlinie zobowiązała się ograniczyć w swoich krajach emisję gazów cieplarnianych w roku 2000 do wielkości z roku 1990. Szkoda, że nie uregulowano tego problemu po roku 2000. Wiele krajów wyraża obawy, że redukcja gazów cieplarnianych może przyczynić się do ograniczenia rozwoju gospodarczego. Jedynie kanclerz Kohl zapewnił uczestników Konferencji, że jego kraj obniży emisję dwutlenku węgla do 2005 r. o 25 % w porównaniu z danymi roku 1990. Do krajów rozwijających się i uprzemysłowionych skierowano apel, aby ustaliły one wspólny tryb postępowania i umożliwiły konieczny transfer techniki i wiedzy. Istnieje potrzeba pogodzenia problemów ekologicznych z ekonomicznymi. Modernizowanie elektrowni starego typu jest rozsądniejsze niż udoskonalanie nowych obiektów. Program "wspólnego wdrażania" ma wielką szansę na sukces i oznacza on, że kraje uprzemysłowione zachęcać się będzie do inwestowania w obiekty, których zadaniem jest ochrona klimatu również za granicą.

Delegaci uchwalili, aby siedzibą Sekretariatu Ramowej Konwencji Klimatycznej ONZ zostało Bonn, a nie Genewa oraz zobowiązali się prowadzić dalsze negocjacje i do roku 1997 opracować projekt programu uzupełniającego do Konwencji i wprowadzić w fazę testowania przedsięwzięcie "wspólnego wdrażania".

Przeprowadzona Konferencja nie została zakończona pełnym sukcesem; niektóre kraje i organizacje zostały rozczarowane, gdyż oczekiwały podpisania protokołu końcowego. Gdy ochrona klimatu stanie się wspólnym celem dla zrzeszonych w różnych organizacjach państw, wówczas zaistnieje szansa na pomyślną jego realizację.

Opracowano na podstawie publikacji
J. Schayana zamieszczonej
w wydawnictwie "Deutschland" Nr 2, 1995.

Fragment grafiki mgra inż. arch. Juliana GIEDYCHA .

D Z I A Ł I N F O R M A C Y J N Y

Dnia 21 października 1994 r. odbyło się w Warszawie dyskusyjne spotkanie pracowników Instytutu na rzecz Ekorozwoju i rzeczoznawców z Senatorami z Senackiej Komisji Ochrony Środowiska.

Materiały z tej dyskusji zawiera specjalna publikacja wydana przez Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu R.P. Nr S-10, luty 1995 r., stron 52 + zał. Jest to ocena realizacji polityki ekologicznej Państwa w świetle "Strategii dla Polski".

Publikacja ta jest udostępniona do wglądu zainteresowanych w Biurze Zarządu Wojewódzkiego /Okręgowego/ Stowarzyszenia LIGA OCHRONY PRZYRODY w Słupsku.

W Ojcowie pod Krakowem przeprowadzono dnia 19 czerwca 1995 r. seminarium p.t.: Program CORINE, a zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Polski. Cel programu badawczego Corine -

- Integrowanie danych dotyczących stanu środowiska, a pochodzących z różnych źródeł.
- Koordynacja działań w zakresie przetwarzania danych i organizacji informacji o środowisku w krajach członkowskich Wspólnoty Europejskiej.
- Zapewnienie porównywalności informacji i kompatybilności danych.

Zakres tematyczny -

- Dane podstawowe
- Przyroda
- Powierzchnia ziemi
- Powietrze
- Woda
- Dane społeczno-gospodarcze.

Organizatorzy seminarium: -

- Instytut Ochrony Przyrody PAN Kraków
- Instytut Geodezji i Kartografii Warszawa
- ATMOTERM Opole.

Obradom przewodniczył prof.dr habil. Zbigniew Głosiński, Dyrektor Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie.

Materiały seminarium w formie publikacji specjalnej pozostają do wglądu w Biurze Z.W.LOP w Słupsku.

INSTYTUT NA RZECZ EKOROZWOJU /02-078
Warszawa, ul. Krzywickiego Nr 9./ sporządził "Raport Nr 1/1995" p.t.: Przekształcenia własnościowe w rolnictwie a ochrona środowiska. Publikacja ta /Warszawa 1995, stron 80, autorzy: Radosław Grzeszkiewicz i Zbigniew M. Karaczun/ przedstawia bardzo interesujące spojrzenie na aktualną sytuację w dziedzinie rolnictwa i leśnictwa w Polsce powstałą z przemian ustrojowych i zmian własnościowych.

Zarząd Wojewódzki /Okręgowy/ LOP w Słupsku organizuje dnia 7 listopada 1995 r. /wtorek/, pod honorowym patronatem Przewodniczącego Sejmiku Samorządowego Województwa Słupskiego, seminarium referatowo-dyskusyjne z udziałem m.in. dra inż. Zbigniewa M. Karaczuna ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Przedmiotem seminarium będzie treść wspomnianego wyżej Raportu Nr 1/1995.

Materiały do seminarium znajdują się do wglądu w Biurze Z.W.LOP w Słupsku.

EUROPEJSKIE CENTRUM DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH MŁODZIEŻY (założone przez Ligę Ochrony Przyrody) - 02-348 Warszawa, ul. Włodarzewska Nr 13/15 - wprowadza t.zw. "Zieloną kartę ECDEM", której posiadanie uprawnia m.in. do ulg w opłatach wstępu do niektórych Parków Narodowych, Muzeów Przyrodniczych, Parków Krajobrazowych i t.d.

Bliższych informacji udziela E.C.D.E.M. w Warszawie oraz Biuro Zarządu Wojewódzkiego /Okręgowego/ LOP w Słupsku, ul. Szarych Szeregów Nr 14, pok.15, tel. (0-59) 436-008, wewn. 519.

Na stronie sąsiedniej reproduujemy ulotkę reklamującą "Zieloną Kartę ECDEM".

Dnia 26 X 1995 r./czwartek/ będzie zorganizowane spotkanie i wieczornica słowno-muzyczna oraz, wspólnie z PTTK, wystawa map turystycznych i zoologicznych, z zaakcentowaniem Jesiennych Dni Ochrony Przyrody - październik 1995 i obchodów Europejskiego Roku Ochrony Przyrody - "EROP - 1995".

Europejskie
Centrum
Działań
Ekologicznych
Młodzieży

European Youth Centre for Environmental Activities	Centre Européen d'Activités Ecologiques des Jeunes	Европейский Центр Молодежи по Экологической Деятельности	Das europäische Zentrum der ökologischen Jugendstätigkeiten
--	--	--	--

Zielona Karta ECDEM

Nie jest Ci obojętny stan środowiska przyrodniczego ?

Lubisz podróżować ?

Chcesz działać z nami ?

Europejskie Centrum Działań Ekologicznych Młodzieży
założone przez Ligę Ochrony Przyrody
czeka na Ciebie !

Ci, którzy przystąpią do naszego programu - mają szansę wylosować cenne nagrody, mogą korzystać z wielu zniżek na terenie całego kraju oraz atrakcyjnej oferty Centrum.

Zadzwoń lub przyjdź !

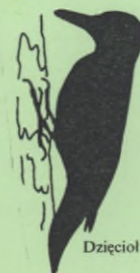
ul. Włodarzewska 13/15, Warszawa,
tel./fax 658 01 35

Po opłaceniu składki członkowskiej ECDEM -
5 zł w br. - otrzymujesz

Zieloną Kartę

- kartę członkowską Centrum wraz z przewodnikiem po polskich parkach narodowych, i nie tylko.

Zapraszamy !

Dzięciol

Mewa

Nur

Perkoz

Kormoran

Łabędź

Sylwetki ptaków przedstawiono według rysunków Roberta DZWONKOWSKIEGO, na podstawie publikacji LOP " Obserwacje Ptaków " .

**BANK
HANDLOWY**
W WARSZAWIE S.A.

ODDZIAŁ W SŁUPSKU
* 76 200 Słupsk * ul. Deotymy 21 *

5.

SYSTEM OCHRONY KRAJOBRAZU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

OBJAŚNIENIE

- — SŁOWIŃSKI PARK NARODOWY
- — PARK KRAJOBRAZOWY „DOLINA ŚLUPY”
- — STREFY OCHRONNE PARKU
- P — Strefa północna
- PW — Strefa południowo-wschodnia
- Z — Strefa zachodnia
- — OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- ① — Pas pobraża na wschód od Ustki
- ② — Pas pobraża na zachód od Ustki
- ③ — Fragment pradoliny Łaby na południe od Lęborka
- ④ — Jezioro Łętowskie i okolice Kępice
- ⑤ — Fragment Borów Tucholskich
- ⑥ — Źródłiskowy obszar rzek Więprza i Brdy
- ⑦ — Jezioro Bobęcińskie Wielkie ze Skińską Górą
- ⑧ — Obszar na południowo-wschód od Jeziora Dielsko
- ⑨ — Okolice Jezior Krępsko i Szczytno
- ⑩ — Zespół Jezior Człuchowskich